

Stockholms Roddförening

En skridskoroddarklubb många år och skär före skridskoseglarklubben

Av Anders Rignell

Victor Balck, "den svenska idrottens fader", var en föregångsman för utvecklingen av svensk gymnastik och idrott under de sista årtiondena av 1800-talet. 1878 besökte han England, där han insåg hur rodd i specialbyggda smala, lätta båtar utvecklats till en regelrätt idrott. 1880 tog han initiativ till bildandet av Stockholms Roddförening. Denna förening, tillsammans med den 1879 startade Göteborgs Roddförening, var med stor sannolikhet landets absoluta pionjärer för renodlad idrottsutövning i föreningsform.

Musik och förtäring

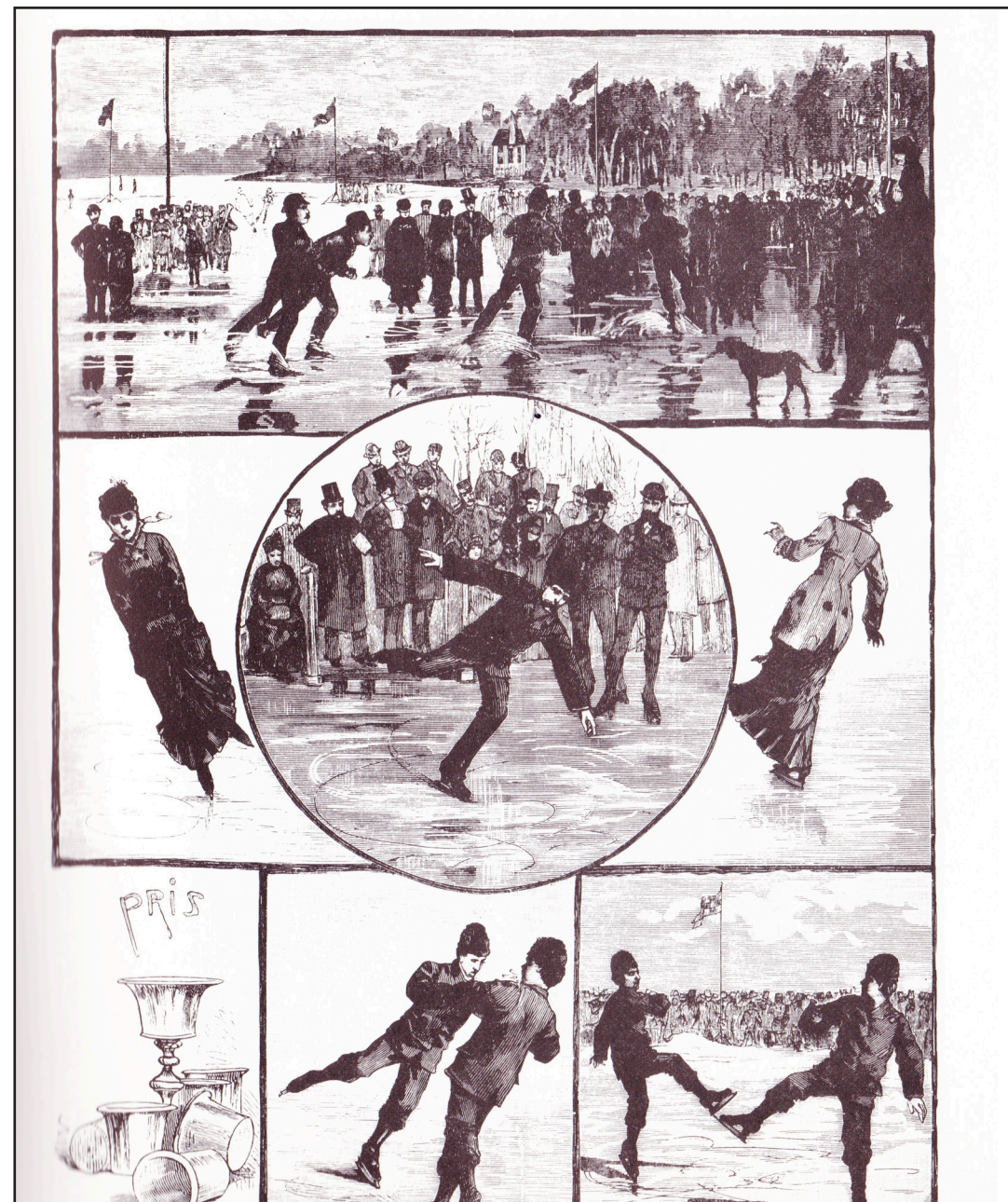
Ett båthus byggdes redan första året vid Djurgårdsbrunnsviken, i bukten nedanför Berwaldhallen. Rodden kom igång, men åtföljdes från början av ett minst lika stort intresse för skridskoåkning. Så fort isen blev bärig började de strandsatta roddarna skotta upp en bana utanför båthuset – alltså i vikens västra del nära Djurgårdsbron. Den blev snabbt mycket populär men var i början främst avsedd för föreningens medlemmar med gäster. Tillströmningen var så stark att det fanns anledning att utfärda särskilda stadgar för banan. Musik och förtäring bidrog till lockelserna. Det gällde att träna för att kunna ta sina skär. Tänk om föreningens höge beskyddare, Kung Oscar, skulle komma glidande med eleganta ytterskär...

Man ordnade skridskotävlingar redan de första åren. Den första allmänna tävlingen i hastighetslöpning på skridskor i vårt land ägde rum på Djurgårdsbrunnsviken den 26 februari 1882.

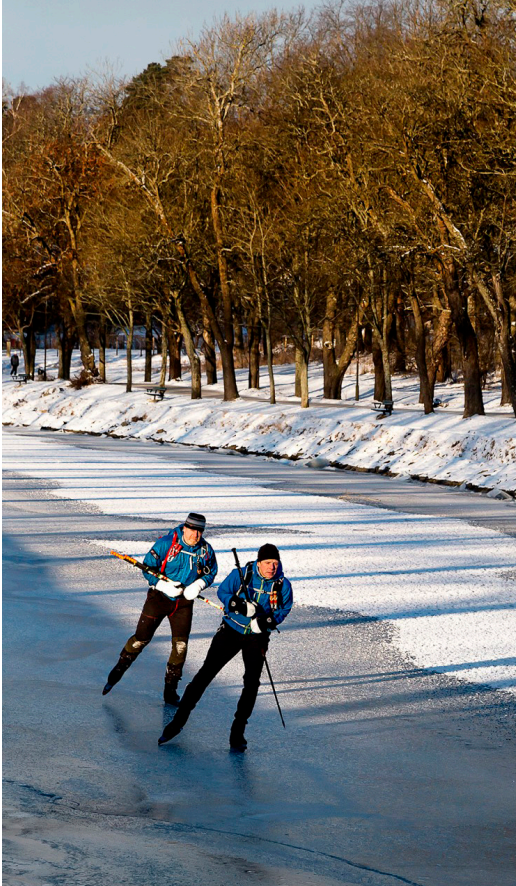
Runt viken, utanför klubbens vanliga bana, hade tagits upp en särskild, ellipsformad bana, som i omkrets mätte inte mindre än 3 600 fot och som omgavs av flaggstänger. Programmet innehöll bland annat följande bestämmelser: "Vid bedömandet av kappåkningarna blir hastigheten avgörande, hvarjämte avseende äfven kommer att fästas vid hållning och rörelseform, samt att den täflande hinner målet i godt tillstånd. Begagnande af ispiik är ej tillåtet."

Långfärdsåkning bedrevs nog aldrig i föreningens regi. Åkområdet sträckte sig bara från Sibyllegatans mynning ut till Lilla Sjötullen. Man har svårt att tänka sig att det fina folket satt i strandkanten och spisade medhavda skrinarmackor. På söndagarna tog man kanske av sig skridskorna och tågade upp till Berns Salong eller dristade sig ut till Lidingöbro värdshus.

Man läser mellan raderna att skridskointresset blev en gökunge som drog kraft och fokusering från roddverksamheten. I alla händelser startade Balck och andra höjdare i roddföreningen Stockholms Allmänna Skridskoklubb (SASK) 1883 och farmor och hennes gäng drogs till en ny bana borta på Nybrovikens is. Men roddarna gav inte upp. Man höll gång sin skridskobana fram till och med

Med stålsko på fot. Från Roddarföreningens tävlingar den 26 febr. och den 5 mars 1882. Skizzer f V. Andrén. (Bild och bildtext ur minnesskriften utgiven 1980 med anledning av föreningens 100-årsjubileum).

Skrinnare på Djurgårdsbrunnsviken 2016.

säsongen 1887-1888. Skrinnet på Djurgårdsbrunnsviken flämtar men lever ännu. Det kan hända än i dag att roddföreningens medlemmar ger sig ut på kvällskör i facklors sken.

Vid olympiska spelen i Stockholm 1912 tjänade föreningens båtplats som roddcentrum. Där byggdes åskådarläktare för rodd- och simtävlingarna. På gamla bilder ser man det höga torn varifrån den sjuttonåriga Gerda Johansson vann guld i raka trampolin hopp – den allra första OS-guldmedaljen till en idrottskvinna. Båthus och läktare

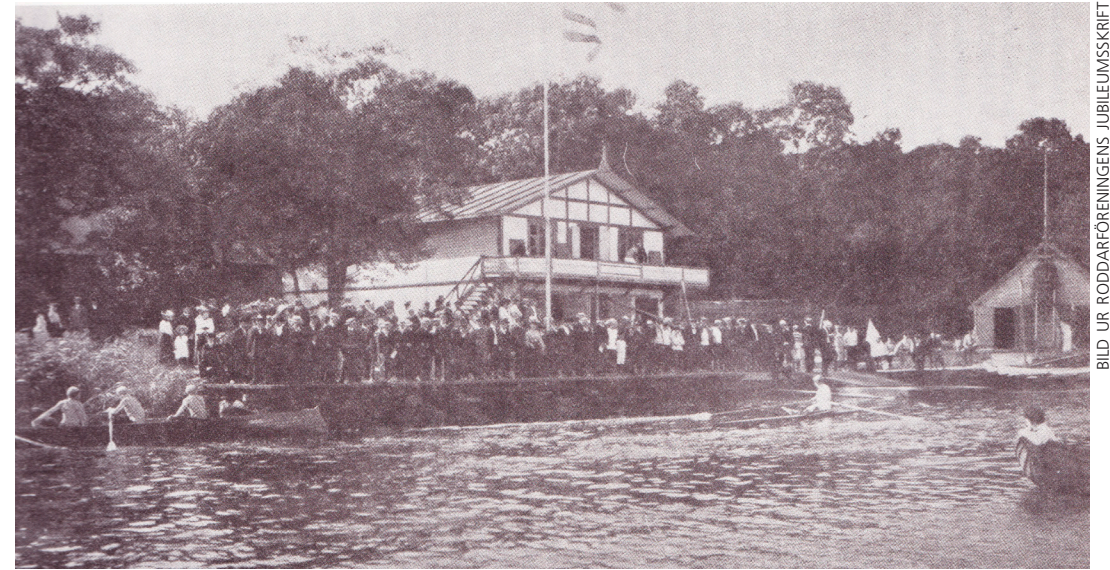
revs sedan. Virket användes i stor utsträckning till bygget av det nya klubbhuset 1913, borta vid Djurgårdsbrunnsvikens östra ände, där kanalen tar vid. Detta originella gröna hus ritades av den då unge stjärnarkitekten Sigurd Lewerentz. I båt-hallens tak ser man sittplatsnumren från 1912 på de återanvända läktarbänksbrädorna. Fram till för några år sedan rodde vi i den åtta, Leander, som de engelska segrarna 1912 överlät till föreningen.

Flera SSSK-åkare har genom åren varit medlemmar i roddföreningen. För egen del insåg jag tidigt att de två sporterna har något gemensamt – nu som på 1880-talet. Swingen i en snabb, sam-tränad båt pulserar i harmoni med hjärtats slag. Samma känsla kan jag uppleva i den härliga rytmen hos ett skridskogång som flyger fram över den svarta kärnisen. En skridskoåkare strävar ständigt efter det helt perfekta skär han en gång ska få sätta i isen. På samma sätt söker roddaren det perfekta draget – där isättet är klockrent, där båten står på balans och där urtag och skevring sker utan att båtens ilsnapa framfart påverkas.

Kanske begick Balck och gänget ett misstag när man skiljde de två sporterna åt 1883. Sedan några år kan man se de klassiska vattnen runt Djurgården befaras av roddbåtar där en stor del av besättningen består av kända SSSK-ledare. De är iförda tvärrandiga vita och blå tröjor – mycket lika den tävlingsdräkt som Stockholms Roddförening burit sedan 1880. Jag vill tro att dessa skridskoroddare, medvetet eller ej, är på jakt efter den känsla som de två sporterna har gemensamt. Swing together!

Undertecknad har inspirerats till dessa rader av John Wolgers fina beskrivning av skridskolivet i Stockholm under artonhundratalet och av hans skildring av Viktor Balcks insatser. ■

Anders Rignell är medlem i Stockholms Roddförening sedan 1954.

Helgdagsbild från slutet av 1800-talet. Den gamla båtplatsen nedanför Berwaldhallen.

Helgdagsbild 2016. Lars André, Erik Rönnby och Mårten Ajne på helig is. Åkarna har nått föreningens båthus från 1913, nära Djurgårdsbrunn.